

הכל מעריכין פרק ראשון ערכין

5

עין משפט
נר מצוה

עב א מיי פֿירט מהל' מהל' זקן
מחול הל' כד טעשה'ל
ח'מ פ' ח'י טעשה'ל
עג ב מיי פֿירט מהל' מהל'
סגדירן הל'ה' ופֿירט מהל' שגות הל'ה' זקן
עד ג מיי פֿירט מהל' מהל'
סגדירן הל'ה' זקן
עה ד מיי פֿירט מהל' מהל'
מאכלות אקורות הל'ה' זקן
עו ה מיי פֿירט מהל' מהל'
סגדירן הל'ה' זקן
עז ו מיי פֿירט מהל' מהל' זקן
הל'ה' זקן
ובמ' ובלמ' ובלמ' ופֿירט עשין ו
טעשה' חו"מ פֿירט רעו טעשה' זקן
פֿירט מהל' זקן
עח ז מיי פֿירט מהל' מהל' זקן
הל'ה' זקן טעשה' זקן
פֿירט מהל' זקן
פֿירט מהל' זקן

שינויי נוסחאות

[illegible]

רבינו גרשום

[אשר רב יוסף במלוח בן:]
היה יוסף מבור. עליו השלש
 והיה לו לחפור שריאל
 הרבים: **אלא שאת שם** חסד
 ויהוה וישיב אל חסד חזקין
 לשלם וקשיא למידי מלוח
 הכתובה בתורה לאו ככתובה
 בשטר דמרי: **[אשר ר']**
 לעולם לאו ככתובה שם
 ויהוה אלעא שמוס חסד חזקין
 וישיבן ששעמו בעל הבור
 בדין ונתתיב קודם שמוס:
 תיכלתו חזקין חזקין: **בן**
 אלעא הוה לה
 שחזת לוקים בדין: **ששעמו**
 שור בעל הבור טרפה וקם
 בדין ויהוה דמי: **אשר תני ר'**
 בן אבדו ויהוה שגבדו שור
 בפליתו בעל הבור שחזת
 שחזת אדמה ומתו שחזת
 אדמה אדמה וקבדו ר' אבא
 ביה ללמוד בדין:
 לעולם לאו ככתובה בשטר
 כגון אמרי בדין חזקין **אשר**
 כגון אמרי בדין חזקין **אשר**

פירש קרבן ואח"כ נגמר דינו
והקפקין לו לעכבו עד שיפירש
כל מה ששלד אלא ממתין
למא אחד מהן שרגג או אם
הקפקין לצאת, שלא תבוא
התנוול בפני הכל הילכך מכין
לנכבש האם להנחיל לאחיו
האב יורשין זה את זה: אבל
אמו ואחיו הבן יורש את אמו
ולירחינהו לאחין: **סיפא**
ההוא פירכוס. לא פירכוס
כס הזנב:

מִיתִיבִי בור ברה"ה. לרצה פריך דלמר לעיל מלוה הכמזשה
צמורה לאו כמזשה צטער דמיא וכן ע"ז העמיק ר"ת
בספרו ומתי' נמי למפרך לרב יוסף דהא סבר נמי שיעבדל לאו
לדורייטא אלא! פירש דבריו יותר: **אמר** רב אידי א"ר בשעמד
ברין. לאו משום קושיא דרצה משני
רב הכי שהרי רצה שנים רבות אחר
רב היה אלא משום דפרכין ליה
מיינה פפרק גט פשוט (צ"ד דף קשה):
דלמר הסם דמלוה על פה אינו גובה
מן הורשין ולנפשיה משני:

דיתבי רייני אפומא בדינא.
ווי"מ אינטערקל למימר מת
וקצרו דס"ד דענין יא צעל השור
ועמוד על שורו (סנהדרין 97 י"ע).
קמ"ל דשפיר עמוד עליה:

מזוין ע"יזו מרס חטאתו ומרס
אשמו. לזין חטאת [ואשן]
קריצה לאחר מיתתו אבל עולתו
קריצה: ע"י ישהב המשרב
בז' פרש' קודס שגמרר מרס
ולתא לזיוצא ליהרג קאי וכל היותא
ליהרג לאחר גמר דין כדמשמע בכל
הנהו למדכר לעיל בפתח' בשמעתי
וכן משמע בפר' כל הגט (גיטין דף
סח:). דמדכר ביוצא לידון ויוצא ליהרג
והיוני טעמא דרישא לזין ממתין
משום עיני דהין י"ו (כלל) כדמשמע
פרק אחד דיני ממונות (פאהד"ק דף
לח:). לזיכא עיניו הדין אלל לאחר
גמר דין מדקאמר היכי ליעביד
לדיניה בשעלי שבתא ולגמר דיניה
בשבתא וליקטיליה בחד בשבתא נמצא
אתה מענה לא דינו וכו' וכן קאמר
ליגמר דיניה בחד בשבתא קאמר משום
לטעמיהו ולעניו לא חיישינן:

הדרן עלך הכל מעריכין

ממתינין לה עד שתלד ישבה על המשבר ממתינין לה עד שתלד
האשה שנהרגה נהנין בשערה יבהמה שנהרגה אסורה בהנאה: גמ' פשיטא
נופה היא איצטרך ס"ד אמינא הואיל וכתבי יכאשר ישית עליו בעל האשה
ממונא דבעל הוא ולא ליפסדיה מיניה קמ"ל ו'אימא ה"נ אמר רבי אבהו
אמר רבי יוחנן אמר קרא ו'מותו גם שניהם לרבות את הוולד והאי מיבעי
ליה ^אעד שיהו שניהן שוין דברי רבי יאשיה כי ^בקאמרת מגם: ישבה על
המשבר וכו': מ"ט כיון דעקר גופא אחרינא הוא: אמר רב יהודה אמר
שמואל האשה ה'יוצאה ליהרג מכין אותה כנגד בית הריזן כדי שימות הוולד
תחילה כדי שלא תבא לידי ג'יוול למימרא דהיא קדמה ומתה ברישא והא
קיימא לן דוולד מייית ברישא ^אדתנן י'תניק בן ^ביומו נוחל ומנחיל ^גואמר רב
ששת נוחל בנכסי האם להנחיל לאחין מן האב דווקא בן יום אחד אבל
עובר לא דהוא מייית ברישא ואין להן יורש את אמו בקבר להנחיל לאחין
מן האב הני מילי לגבי מיתה ^אאידי דוולד זוטרא חיותיה עיילא טיפה
דמלאך המות ומחתך ^בלהו לסימנין אבל נהרגה היא מתה ברישא והא הוה
עובדא ופרכים עד תלת פרכוסי ^אמידי דהוי אונב הלמא דמפרכסת א"ר
נחמן אמר שמואל י'האשה שישבה על המשבר ומתה בשבת מביאין
סכין ^אומקרעים את כריסה ומוציאין את הוולד פשיטא מאי עביד
מחתך

מחלת

ללחצי מאביו שאינן בני אמו דלי לאו הוא הוו ירמי לה קרוביה
 דללא ירמי לה קרובי העובר דהוא מת ברישא: ומשני י"מ. דהוא
 מימי הוא ברישא והא הוה עובדא ופרכסם לאחר מיתת אמו: ונז
 ומקדעין אס כריסא. דזימנין דמיקרי דהיא מייתא ברישא:

מחמת

[illegible]

(א) לחורם עמידה ב"ד. שאין אמה יכול להחזירו לז"ד ולעמוד דצד
 על מה שהחל שאין מעניין את דינו: מכלל דה"ק סבר דו'. בתמיה:
 והרגו. השור הרג את החופר: פטור. בעל השור: חייבין לשלם.
 ולמלא מלוה הכתובה בתורה ככתובה בשטר דמיא וקשיא למאן דאוקי
 פלוגמיהו דרבי יוסי ודא"ר דמתני'
 באם הויק [ו:] דא"כ קשיא סתמא
 אסתמא. ואיכא דמותיב הך תיובתא
 לה"ש בן אלעזר אכל פליאה צעני
 היאך יכול להקשות הא ר"ש מנא
 הוא ופליג: כשעמד דין. קודם שמת
 ומייצבוו לשלם לפיכך גובה מן
 הירשין דכיון דדינו מרוק לשלם ה"ל
 כמלוה בשטר: והא מני חגא מה
 וקצרו. השור צנור כגון שהפיל עמו
 חוליא ^{יב} ואפ"ה חייבין יורשין:
 ויולנאם. הא דקמני יורשין חייבין
 כגון דייטני דייני אפומא דצירא
 ומייצבוו מיד לשלם: מוין עליו.

וּזְרָקִין שֶׁבִּצְלוֹ דָם חֲטָאֲתוֹ וְאִשְׁמוֹ
וְלֹא הָיָה כְּחֲטָאֵת שְׁמֹתוֹ צַעֲלִיהָ כֹּל
וְזֶמֶן שֶׁלֹּא נִהְרַג: **הַעֲלֵה** בְּשׁוּגָה צְלוֹתָהּ
שֶׁעַתָּה שִׁילָל לִי הִרְגָה כְּגֹוֶן שְׂרָאָה
חֶלֶץ וּכְסֻדּוֹר שׁוֹמֵר הָיָה וְאִכְלָו: אֵין
וּקְעִין לוֹ. שִׁפְרִישׁ קֶרֶבֶן לִיקְרָב:
מַפְנֵי שְׂאִין מַעֲנִין אֵם דִּינוֹ. שִׁמְחִינוּ
מִלְּהִרְגוֹ עַד יֵצֵא שִׁשְׁתֹּם הַזֶּכֶּה וְזֶרֶק
הַדָּם שְׁעִינֵי הָדִין הָיָה: **יִשְׂאֵל נָמִי**.
קִדְמִי כְּחֲטָאֵת קֹדֶם לֵכֶן מִזִּין עֲלִיו
הִרְ מַמְחִיטֵם לוֹ עַד שִׁשְׁתֹּם וְזֶרֶק:
מִתְנֵנִי אֵין מַמְחִיטֵם לֵשׁ עַד

שפלה. אלף הורגין ולדה עמה דחד
 גופא הוא: **ישבה על המשכב.** קודם
 שנגמר דינה: **ממתינין לה עד**
שפלה. דייק דעקר ונע ממקומו
 גופא לחריצין דהא: **נענין בשערה.**
 ובגמ' ^א מפשטעמא: **אסורה בשפלה.**
 דקדק"ל (פסחים דף כב:) ובעל השור
 נקי ^א כדאש שאומר לחבירו יאל פלוני
 נקי מנכסיו ואין לו בזה הנאה של
 כלום: **גמ'** לרבות אם הולד.
 קס"ד משניהם יליף מדה"ל למיכתב
 ומתו ואנא ידענא דלין ומתו ^א פחות
 משנים ^א : **שניהם מויתר לדפשה:**
שניהן שוין. הנאוף והנאופת יהו
 בני עונשין אבל אם היתה היא קטנה
 והוא גדול או הוא קטן ולאו בר
 עונשין והיא גדולה ובר עונשין אין
 הגדול נהרג: ומשני ^א אנו מגם
 ילפינן: ^א טו ילדי ינוו. שאם היא
 חיות בזול יאל לאחר מיתת אמו

וַיִּוֹל הָאֵל: נוֹחַ. אֵם נִפְלָה לוֹ
יְרֹשָׁה בִּזְיוֹן וְכוּ בְּיוֹם מֵת מִנְחִילָה
לְקָרְבָיו מֵאֲבִיו: וְאָמַר רַב שֵׁשׁ.
הָאֵל נוֹחַ וּמִנְחִיל לִיכָא לְאֻקְוָמִי
בְּנִכְסֵי אֲבִיו דְּלֵ"נ לֹא אֲחִילִיד אִיהִו
הוּו יִרְתִּי קָרְבָיו נִכְסֵי אֲבִיו הִכָּא
דְּלֵ"נ בְּנִים: אֲלֵא נוֹחַ בְּנִכְסֵי אֲמו.
אֵם מֵתָה בִּזְיוֹן וְאָמַר הָאֵל מֵת בִּזְיוֹן
וְלֹא מֵתָרִי נִפְל הָאֵל וְאִינוּן בֶּן מַחְלָה: אֲבָל עֹבֵר. אֵם מֵתָה מִעֻבְרָא
מֵיית בִּרְשָׁא לְגַבִּי מֵייתָ כְּשֶׁהָאֵל מֵתָה מֵייתָ עֲלָמָה: וּפְרִינֵין וְגַבִּי מִיִּרְכָּא
הִלְטָא. אֵם חוֹתְרִין אֹתָהּ מִפְּרִכְסָהּ הַחֲמִיכָה וְאֵע"פ שְׁאִין בָּהּ

לאחר גמר דין ומסתבר לקרא דומתו וכן שניהם איתן כל לאוקמי בגמגמי דניה למיתה קדימין נמו דין
 פשוט לשמיה ולמכ עניי הדין היכלך ואחר גמר דין אייתי ואפי' הכי כיון דנעקר בנפס נשוא חאורגא
 מתני' דאחלות (פ"ו מ"ו) מחייב לאי' פ"ב בן שורר ומורה (סנהדרין ע"ב) שלא המקשה לילך מחמתין
 מאבר מבר משתיי קדושין לחייו ראש ואשון אין נוגעין, וב' אלאמל כל זמן של חאורגא ראשו מתני'
 ו' הוא המסתיין כל מוסמך בדעל אשון בלא נעקר נמי חוראן אמרין המסתיין כל חאורגא שמוא
 וניהם וקשה הדין דמורת לאחיה מחליץ עליו את השבת כדאמר' בשבועות א"ר אבא ר' אלעזר
 היכלך ואחר חאדיש ספק פיקוח נפשות מחליץ עליו את השבת, בן במתניין המסתיין כל כיון
 ובמתני' דאחלות דחיון ספק נפש מפני נפש דרא ומצליין את זממיהו ודא' ודא' חאורגא' בגמס לר"י
 (הנשפירין) (סנהדרין ע"ב) גנוסס יתי אדם ההורג קטן מחליץ עליו את השבת עכ"ל הרא"ש
 שו"ת. וכן אית שנת בן ירמיה' פ' לאפקוד גרול בעל פטור מאורסין כדאמר בבבכות (נ"ט).
 ויעקבב' ב' אדר מבר (סנהדרין ע"ב) לר"ם מ' מקילה ממעט ליל כלומר שאם הבעל בקילה אלא ענה
 וילך ונעלה קא' מייתי' עד' כדאמר' שו"ת (שם) אב"ל בעל פטור מאורסין שאם אחיה נענה
 ה"נ מילי' עניני' מיתה' גליון. והיינו דאמר' בבבמה המקשה (חולין ע"ד) החושט את הבהמה ומצא
 אשה שאל מה אכל בעל שנת בן חאורגא' בשלחי פ' חולין' (דף ה"ה) גבי יצא דופן מרתה אמר
 ראש' שו"ת ועי' (בבבא) ב' יצא דופן מרתה' דין מ' פ"א ד' בנהגין' וכו' מ' שמת ב' דין' קרב
 פ"א עניני' ושמעתי איה' אכל נפלו הנסיסין לו הדר מ' שהוא בקרב ואור ירש את א' ואל' תסחוס
 דא' מ' דרעטא מאי אכל זמן שחורבו במא' וכן הערבו ע' אכל כדאמר' בשם' דה' א' א' לחסור
 עובר במעיה ופתחו הפתוח הסחוס וסחוס הסחוס ואינו זן מאותה ענה על ידי האל ומ' ע"י האל דהסי'
 מ' פ' פיר' דין מקדיל ליל מלוה ע"י כ' כוליל עשה אלא אלא ככתוב בשם' דמאי. אלא משום דא' א'
 דעמד בריא אמר נפאק מימי ב' חא' א' חא' ר"ל ל'רבותא' נקט

מסורת הש"ס

(א) [לעיל ו': וס"ק], (ב) [לעיל
ו': וס"ק], (ג) [ב"ב קעה:],
(ד) [עי' מוס' סוטה כז. ד"ה
[חזון]], (ה) [קדושין י'. סנהדרין
[סו:]], (ו) [ב"ב קמז. נדה מד.,
[ב"ב קמז: נדה מד: חולין
כא.], (ח) [שייך לקף ו:],
(ט) [ע"ב], (י) [שמות כא].

ורה אור השלם

1. וְכִי יֵצְאוּ אֲנָשִׁים וְהָגְפוּ
אִשָּׁה הָרָה וְרָצְאוּ לְדִיחָה
לֹא יִהְיֶה אִסּוּר עָנּוּשׁ יַעֲנֹשׁ
כְּאִשּׁוֹ וְיִשֵּׁת עָלָיו בְּעַל
הָאִשָּׁה וְהָגְפוּ בְּפִלְלִים:
שְׁמוֹת כֹּא כב

2. כִּי יִמָּצֵא אִישׁ שֹׁכֵב עִם
אִשָּׁה בְּעֵלָת בְּעַל וּמֹתוֹ גַּם
שְׁנֵיהֶם הָאִישׁ הַשֹּׁכֵב עִם
הָאִשָּׁה וְהָאִשָּׁה
הָרָע מִיִּשְׂרָאֵל:
דְּבוּרִים כב כב

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לרבות וכו'
פחות משנים ופריך שניהם
כז"ל והד"א:

גליון הש"ס

ע"א תוס' ד"ה מעוברת:
במתינין. ע' סוטה דף כו
בנפשות: מתני' אין
זה צ"מ ד' ט ע"ב והלכתא
בגמ' והילכתא דייחבי. עין

מוסף רש"י

[illegible]

שיטה מקובצת

שבעה על המשבר. פרשי
קודם גמר דין ולא נהירא
לדיוצאות ליהרג קאי ויוצאת
ליהרג היינו אחר גמר דין
לדמוח בגיטין בפ' כל הגט
(נחמ' דתנן עיר שהקיפוה
בחרום וספינה המטורפת
במים והיוצא לידון וכו' אבל
עיר שכבשה כרקום וספינה
שנאבדה בהם והיוצא ליהרג
נותנין עליהם חומרי חיים
(וכו' ועוד קשה לי נפלו
בדידה (בלא) ביבשה על

(א) ונראה ד"ל מנחם והבדלו והילכתא דיתמי ס"א כגון דיתמי וכו' וכוונתו דס"א לא גרסי והילכתא וכו' בלחוד בלחוד דף קע"ב.

הוא קודם להנחיל לאחיו מן האב מכוחו אלאמא מדעובר אינו מנחיל מכלל הווא מיית ברישא: ד"ה וּבִפְתָּיִךְ. ברישא וליכא למפך
זוה ופתחא הסתם ומיד כשמלאך המות מטיל לתוך פה האם הולכת הטיפה בתוך מעי העובר ואידי דווסר חיותיה מית ברישא אבל
ניה מוקה שהיה כבר נסתם אותו והפתח כן כשפתח. כך מצאתי ונראה לרבי יפה ע"מ: (סוף ד"ה מִיִּתִּיב בִּי וּפְעִי נָמִי. וי"ב לשון
הבדלים לאור קצוב בדמא' רבה: ד"ה יִחְבֵּי רֵינִי. ע"י) ג"ב חז"ל הראש"י וזל וקשה דלמה ליה למיתני מות וקברו ביה אידידי
בְּחַיִּים קְרִיב לְמוֹת קִרְבֵּי בִּין בֵּיהּ עַל הַשּׁוֹר (ע"י)

[illegible]